

LATINA

na Právnické fakultě Masarykovy
univerzity v Brně

Caput

= občanská existence, občanství = právní postavení

= právní osobnost

Caput má 3 statuty:

1. s.libertatis - osoba je subjektem práv (ne objektem)
2. s.civitatis – příslušnost k obci (X NeŘímanům)
3. familia – k určité rodině

3 možnosti změny caput – **capitis deminutio**:

maxima – ztráta *caput*- ..... + ...

media = minor: jen ztráta občanství
následkem zákazu vody a ohně

(lat.: ....., tj. po uložení
tohoto trestu ztráta majetku jako následek
odsouzení (kdy? Po odsouzení X po uvěznění?) a deportace na
ostrov

minima - .....

Trest vyhnanství

3 formy:

- Ex(s)ilium – dobrovolné a trvalé vyhnanství (aby se vyhnuli odsouzení)
  - následuje capitis deminutio ..... a jejím důsledkem je publicatio bonorum = ...
- Deportatio (in insulam) – nejostřejší – capitis deminutio .....
- Relegatio – ne vždy doživotně – deminutio capitis ? (co? rozhoduje o délce trestu? ..... + ...))

- *Komu připadne „bonum“ pro deportaci?*

.....

- *Komu po relegaci? .....*

- *Spoj:*

Hrdelní soud = lat.....– trest smrti – ztráta majetku - práce v dolech – doživotní vyhnanství – interdicio aquae et ignis – **nehrdelní soud**

- *Mohl přijmout občanské právo jinde? ....*

Za raného císařství...

- Deportatio =
- Deportatio in insulam =
- Relegatio =
- „jednoduché“ exilium =

Výuka latiny:

- jen u magisterského studijního programu
- předmět je pouze volitelný
- kurz je dvousemestrální
- Jsou dvě varianty: pro začátečníky a pro pokročilé (v tomto roce 4 skupiny začátečníků, 1 skupina pokročilých)

Plán výuky pro začátečníky - 1. semestr

Morfologie:

- Substantiva I.-III.deklinace
(odlišné vzory: *verbum, lex, ius*)
- Adjektiva I.-III.deklinace v pozitivu
- Slovesa 1.-4.konjugace, tvary indikativu a imperativu přítomného kmene
(odlišný vzor jen *deleo*),
sloveso *esse* a *fieri*
- Zájmena osobní, přivlastňovací

Lexikologie:

Prefixy vzniklé z předložek i některé primární prefixy

Suffixy substantiv a adjektiv

Plán výuky pro začátečníky - 2. semestr

Morfologie:

- Adjektiva: stupňování
- Další zájmena (ukazovací, tázací, vztažná, neurčitá)
- Číslovky
- Slovesa: přítomní konjunktivy, participium přítomné aktiva
Nepravidelná slovesa velle, nolle, ferre, ire
Aktivní perfektní systém
- Adverbia: tvoření a stupňování

Lexikologie:

- Další původní prefixy, nejčastější suffixy, asimilace, oslabování

Úvod do četby upravených i originálních textů

Plán výuky pro pokročilé – 1.semestr

Vychází z pokročilosti studentů –upravuje se rok od roku

Letos: navíc proti učivu začátečnicků:

Morfologie:

- Adjektiva: stupňování
- Zájmena neurčitá a zájmenná adjektiva
- Číslovky
- Adverbia: tvoření a stupňování

Lexikologie:

- Prefixy vzniklé z předložek i některé primární prefixy
- asimilace, oslabování

Plán výuky pro pokročilé – 2.semestr

Morfologie:

- Slovesa: tvary kmene perfektního a supinového, participia

Polovětné vazby:

Ablativ absolutní, AK+I, NOM+I, popř. gerundivní vazba

Lexikologie:

- Nejčastější suffixy, asimilace, oslabování

Četba upravených i originálních textů

viz dále

ČETBA – nejdůležitější prameny práva a právní spisy

1.

LEGES REGIAE

tzv. královské zákony

- údajně nejstarší římské
právní normy
- nelze přesněji datovat
- části „citovány“ řecky
Plútarchem, latinsky
Titem Liviem

Lapis niger – poč.6.st. př.K.

2. LEGES XII TABULARUM

První historická kodifikace římského zvykového práva z roku 449 př.K. Kolem r. 390 př. za galského vpádu byly desky zničeny Dále předávány ústně – „školní učivo“ z paměti ještě za Cicerona

novodobá rekonstrukce v bronzu, Řím

3. VYHLÁŠKY MAGISTRÁTŮ

zahrnují **prétorské edikty** (praetor peregrinus rozhodujícím způsobem ovlivnil podobu tzv. ius gentium)

např. tituly: O podání žaloby, o zárukách, o věnu, o dětech a nenarozených dětech

edikty kurulských edilů

ukázky soudních formulí

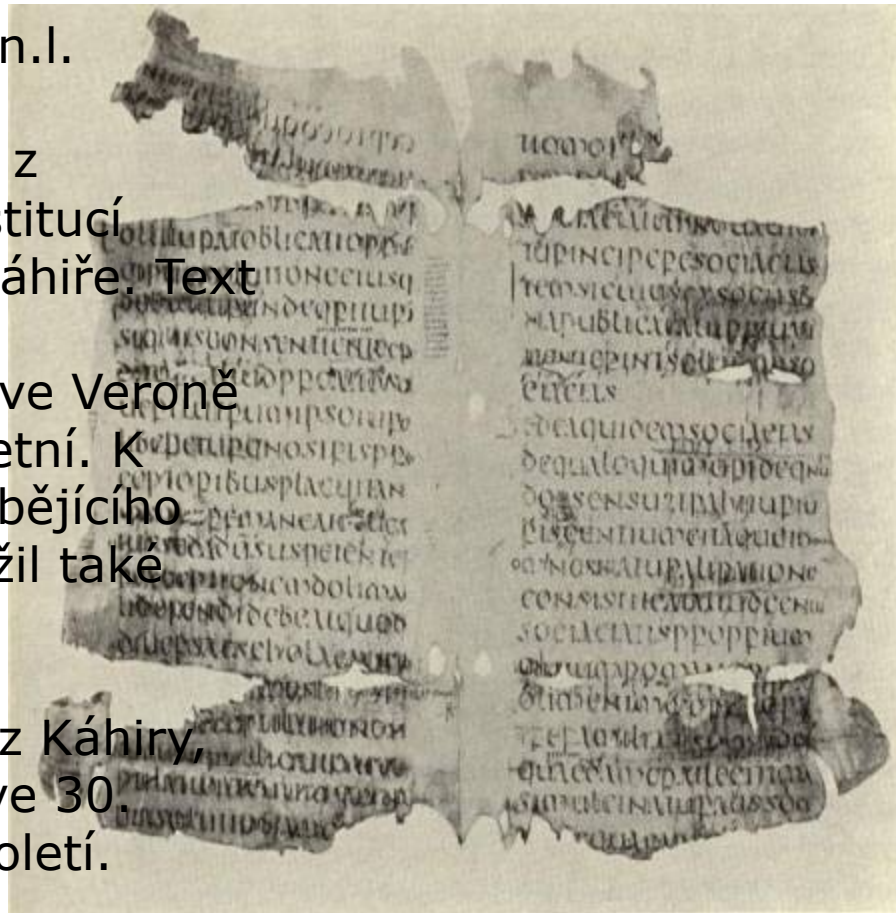
zcela volná tvorba práva magistráty s iurisdikcí skončila až za císaře Hadriána. Nechal sestavit konečné znění soudních vyhlášek

4. CICERO: De legibus

5. Gaius: Institutiones

2.st.n.l.

◀ Palimpsest z Gaiových Institucí nalezený v Káhiře. Text nalezený na palimpsestu ve Veroně nebyl kompletní. K doplnění chybějícího textu posloužil také nález tohoto papyrového palimpsestu z Káhiry, nalezeného ve 30. letech 20. století.

6.CORPUS IURIS CIVILIS

nechal sestavit císař Iustinianus

Obsahuje 3 sbírky:

- Institutiones čili Elementa (*občanské právo*)
- Digesta seu Pandectae (*zákoník má 50 knih*)
- Codex Iustinianus též Codex repetitae praelectionis

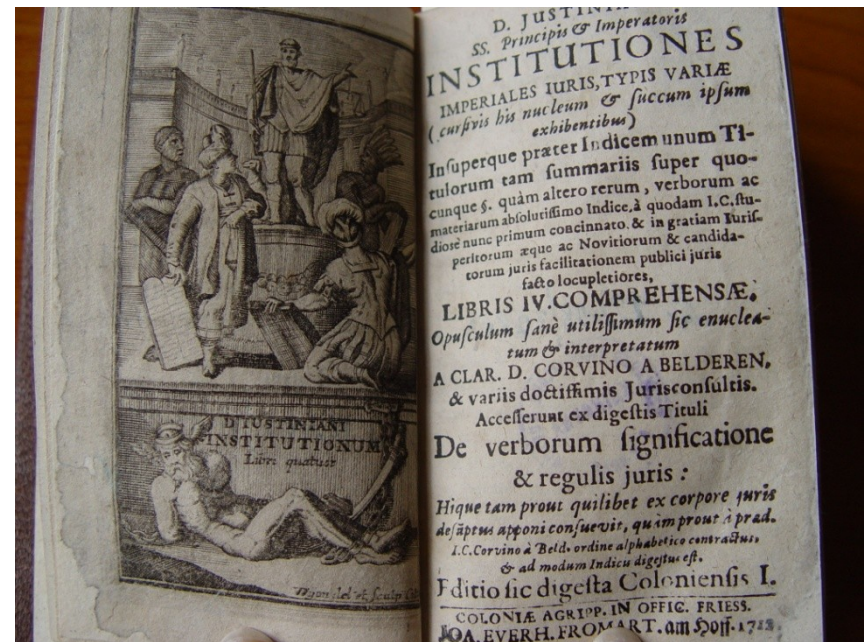
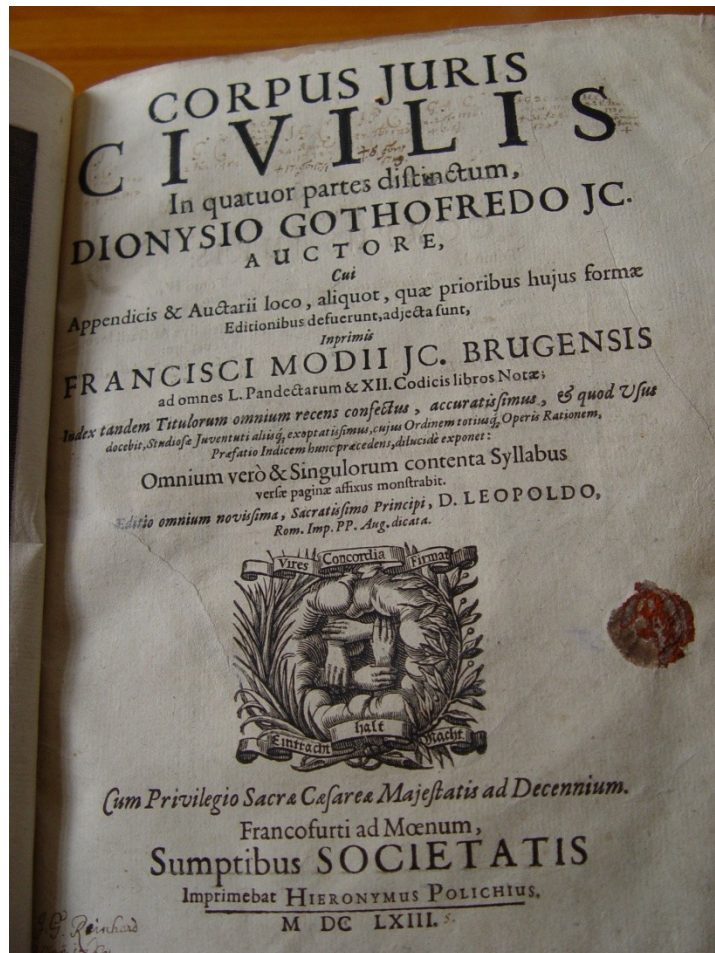
dokončeno do r. 534 n. l.

Mozaika, San vitale v Ravenně,
konec 5. nebo 6.st.

Iustinianův kodex, vyd.1663,
Moravská gal. Brno

Digesta z Iustinianova kodexu, 1712

Prameny a též doporučená literatura pro studenty právnické fakulty

Šedová, M.: Latina pro právníky (skripta č. 360), Brno 2005

Skřejpek, M.: Prameny římského práva, 2.vyd. Praha 2004

Kincl, J. – Urfus, V.: Římské právo, Praha 1990

Internet: <http://www.prf.cuni.cz/intervalla.htm> (zj. stránky dr. Bělkovského)

Kamila Novotná 2008